

chirurgia

Rekord wzorcowy określnika utworzony w bazie Biblioteki Jagiellońskiej

LDR 01696nz a2200421n 4500
001 vtls000624745
003 UJ
005 20051103024200.0
008 020114|| d|cnnbbba |a ann |d
010 \a m 01002295
035 \a Q000601
039 \a 200511030242 \b VLOAD \c 200511021447 \d bi_bohat \c 200504260245
\d VLOAD \c 200504251419 \d bi_bohat \y 200308211503 \z load
040 \a KR U/42eb \c KR U42eb
073 \a A1 \a A2 \a A3 \a A4 \a A5 \a A6 \a A7 \a A8 \a A9 \a A10 \a A13
\a A14 \a A16 \a B2 \a C \a F3 \z MeSH.
150 \a chirurgia.
360 \i określnik \a -- przeszczepianie \i stosuje się do prac
dotyczących przeszczepiania narządów, tkanek i komórek.
450 \a operacje.
450 \a zabiegi chirurgiczne.
450 \a zabiegi inwazyjne.
450 \a zabiegi operacyjne.
450 \a zabiegi pooperacyjne.
450 \a zabiegi przedoperacyjne.
450 \a zabiegi śródoperacyjne.
472 \a surgery.
472 \a intraoperative procedures.
472 \a invasive procedures.
472 \a operations.
472 \a operative procedures.
472 \a operative therapy.
472 \a perioperative procedures.
472 \a peroperative procedures.
472 \a preoperative procedures.
670 \a MeSH 2002
680 \i Określnik \a -- chirurgia \i oznacza zabiegi operacyjne na
narządach, częściach ciała i tkankach, również za pomocą
lasera, nie dotyczy transplantacji.
681 \i Użyto w rekordzie \a -- leczenie.
681 \i Użyto w rekordzie \a -- rehabilitacja.
999 \a VIRTUA10

Znaczenie i zakres stosowania według MeSH Browser

Scope Note	Used for operative procedures on organs, regions, or tissues in the treatment of diseases, including tissue section by lasers. It excludes transplantation, for which "transplantation" is used.
Annotation	subhead only; includes "operation", "surgical therapy"; for tissue section or coagulation by laser; not for transplantation (= / transplantation); indexing policy: Manual 19.8.70 ; DF: /surg or /SU

Poradnik stosowania i przykłady

Na podstawie Indexing Manual MeSH 19.8.70, 26.15, 26.16, 26.17, 26.18, 26.19

Określnik stosowany w odniesieniu do zabiegów chirurgicznych na narządach, częściach ciała lub tkankach, obejmuje cięcie tkanki laserem. Nie obejmuje przeszczepiania, dla którego używa się określnika --przeszczepianie. Może być stosowany z nazwami narządów, chorób, a także w odniesieniu do zwierząt.

Przykłady:

- **Surgery of the liver in liver diseases.**

**LIVER / * surgery
LIVER DISEASES / * surgery**

- **Hepatectomy in cancer of the liver.**

**LIVER NEOPLASMS / * surgery
* HEPATECTOMY**

- **Cryosurgery of facial dermatitis.**

**FACIAL DERMATOSES / * surgery
* CRYOSURGERY**

- **Adaptation of microsurgical instruments for use with cattle.**

**MICROSURGERY / * veterinary / instrumentation
CATTLE / * surgery
EQUIPMENT DESIGN**

Określnik jest używany w indeksowaniu wszystkich publikacji na temat chirurgicznego leczenia chorób, nawet jeśli operowany narząd jest tylko pośrednio związany z chorobą.

Przykłady:

- **Thymectomy in the treatment of myasthenia gravis.**

*** THYMECTOMY
MYASTHENIA GRAVIS / * surgery**

- **Ovariectomy in breast cancer.**

BREAST NEOPLASMS / * surgery
*** OVARIECTOMY**
FEMALE (check tag)
HUMAN (check tag)

Jeśli jednak zabieg jest wykonywany u pacjenta z niepowiązaną z operacją chorobą nie można użyć tego określnika w odniesieniu do choroby, która nie jest leczona.

Przykłady:

- **The surgical risk in hemophilia.**
*** HEMOPHILIA**
*** SURGICAL PROCEDURES, OPERATIVE RISK**

(nie HEMOPHILIA / * surgery)

- **Surgery for liver diseases in obese patients.**

LIVER DISEASES / * surgery / complications
OBESITY / * complications

(nie OBESITY / * surgery)

Pomimo, że definicja określnika wyłącza z jego zakresu stosowania przeszczepianie trzeba zauważyć, że określnik --przeszczepianie jest dozwolony tylko w połączeniu z nazwą narządu, nie choroby. Dlatego też, jeśli choroba jest leczona poprzez przeszczep właściwym określnikiem z nazwą choroby jest --chirurgia.

Przykład:

- **Adrenal gland transplantation in the treatment of parkinsonism.**

ADRENAL GLANDS / * transplantation
PARKINSON DISEASE / * surgery

Chirurgia jest bardzo częstym tematem publikacji, nie należy jednak używać deskryptora CHIRURGIA i sąsiednich terminów z kategorii G2 inaczej niż w znaczeniu specjalizacji lub profesji, nawet w przypadku prac bardzo ogólnych. Najwięcej publikacji dotyczy CHIRURGII OPERACYJNEJ (SURGICAL PROCEDURES, OPERATIVE) i terminów podrzędnych z kategorii E4, jako działania lekarskiego polegającego na dokonaniu zabiegu chirurgicznego u ludzi lub zwierząt w celach leczniczych lub badawczych. Prace historyczne dotyczące chirurgii ogólnie (nie technik chirurgicznych, dla których istnieją deskryptory) powinny być indeksowane jako CHIRURGIA--*historia, a nie CHIRURGIA OPERACYJNA--*historia.

Deskryptor **CHIRURGIA OPERACYJNA** powinien być stosowany relatywnie rzadko, ponieważ lepiej łączyć określnik --chirurgia z nazwami narządów, chorób i zwierząt. Jest używany w przypadku publikacji o zabiegach chirurgicznych w ogólności lub skutkach bądź ryzyku zabiegu w różnych chorobach, które nie są leczone chirurgicznie.

Przykłady:

- **Control of the quality of surgery in Great Britain.**
SURGICAL PROCEDURES, OPERATIVE / * standards
*** QUALITY ASSURANCE, HEALTH CARE**
GREAT BRITAIN
- **Surgical risks in operating on patients with diabetes.**
*** SURGICAL PROCEDURES, OPERATIVE**
*** DIABETES MELLITUS**
RISK

(Nie: DIABETES MELLITUS / * surgery)

Deskryptor **CHIRURGIA OPERACYJNA** może być stosowany jako hasło **NIM** wtedy, gdy został użyty określnik --*chirurgia, ale i on wymaga jeszcze doprecyzowania. Lepiej wykorzystać jednak bardziej szczegółowy deskryptor wszędzie tam, gdzie to możliwe.

Przykłady:

- **A new method for performing surgery on the adrenal glands.**
ADRENAL GLANDS / * surgery
ENDOCRINE SURGICAL PROCEDURES / methods

(Nie: SURGICAL PROCEDURES, OPERATIVE / methods)
- **Economics of femoral vein surgery.**
FEMORAL VEIN / * surgery
VASCULAR SURGICAL PROCEDURES / economics
(Nie: SURGICAL PROCEDURES, OPERATIVE / economics)

Wycięcie całkowite lub częściowe narządu (resekcja) jest częstym zabiegiem. Istnieje wiele deskryptorów zakończonych na -ektomia odpowiadających tym technikom.

Przykład:

- **Methods for transurethral resection of the prostate in elderly men with benign prostatic hyperplasia.**
PROSTATECTOMY / * methods
PROSTATIC HYPERPLASIA / * surgery

HUMAN (check tag)
MALE (check tag)
AGED (check tag)

Jeśli brak deskryptora nazywającego szczegółowo technikę, należy przydzielać nazwę narządu z określnikiem --chirurgia.

Przykład:

- **Iridectomy for hypHEMA.**

IRIS / * surgery
HYPHEMA / * surgery

Deskryptory odnoszące się do poszczególnych technik przydziela się nie tylko do publikacji na temat wycięcia narządu w celach leczniczych, ale również do prac opisujących zabiegi na zwierzętach laboratoryjnych wykonane w celach badawczych. W niektórych badaniach zwierzęta są wykorzystywane jako modele do badania samej procedury zabiegu i w tych przypadkach przydziela się nazwę techniki jako hasło IM. Częściej jednak resekcja jest wykonywana jedynie jako technika w badaniach dotyczących fizjologii wyciętego narządu (poprzez obserwację odpowiedzi organizmu na jego usunięcie). W takich sytuacjach głównym hasłem powinna być nazwa narządu z określnikiem --*fizjologia (a nie --*chirurgia), ewentualnie może być dodany deskryptor odpowiadający technice jako NIM.

Przykłady:

- **Effect of adrenalectomy on blood lipids in rats.**

(wstęp opisuje, jak u pacjentów poddanych adrenalectomii podnosi się poziom lipidów w krwi, w zabiegu doświadczalnym wykorzystano szczury)

ADRENALECTOMY / * adverse effects
HYPERLIPIDEMIA / * etiology
RATS (check tag)
ANIMAL (check tag)

- **Effect of adrenalectomy on blood lipids in rats.**

(wstęp omawia fizjologię nadnerczy, nie procedurę chirurgiczną)

ADRENAL GLANDS / * physiology
LIPIDS / * blood
ADRENALECTOMY
RATS (check tag)
ANIMAL (check tag)

Istnieją w MeSH liczne terminy zakończone na -ostomia (zabieg polegający na wytworzeniu sztucznego otworu) i -otomia (nacięcie), na przykład TORAKOSTOMIA i TORAKOTOMIA. Opracowując publikację omawiającą tego

typu zabieg, dla którego brak szczegółowego deskryptora, należy do nazwy narządu dodać określnik --*chirurgia i ewentualnie OSTOMIA.

Niektóre techniki utworzenia sztucznego pęcherza po zabiegu usunięcia pęcherza mają nazwy również zakończone na -ostomia, nie są to jednak otwory zewnętrzne. Należy sprawdzić drzewo pod nadrzędnym deskryptorem ODPROWADZENIE MOCZU (URINARY DIVERSION). Jeśli nie ma tam właściwego dla indeksowanej publikacji deskryptora należy przydzielić ODPROWADZENIE MOCZU (IM) oraz dodać nazwę odpowiedniego narządu z określnikiem --chirurgia (NIM), nie dodawać MOCZOWÓD. W takich przypadkach należy uważnie podchodzić do terminów zakończonych na -ostomia, gdyż można zastosować tu tylko deskryptory podrzędne w drzewie ODPROWADZENIE MOCZU.

Przykład:

- **Uretero-ileostomy**

*** URINARY DIVERSION
ILEUM / surgery**

(nie: ILEOSTOMY)

MeSH zawiera również wiele terminów kończących się na -plastyka (ang. -plasty). Ogólnie mówiąc terminy te obejmują chirurgiczne odtworzenie narządu. W sytuacji, gdy brak deskryptora dokładnie odpowiadającego zabiegowi omówionemu w treści publikacji należy utworzyć hasło typu nazwa narządu z określnikiem --*chirurgia. Nie należy dodawać hasła CHIRURGIA REKONSTRUKCYJNA lub nazwy specjalności CHIRURGIA PLASTYCZNA (odpowiednio RECONSTRUCTIVE SURGICAL PROCEDURES; SURGERY, PLASTIC).

Przykład:

- **Treatment of jejunoileal atresia using duodenoplasty.**

**INTESTINAL ATRESIA / * surgery
JEJUNUM / * abnormalities
ILEUM / * abnormalities
DUODENUM / * surgery**

Użycie deskryptora CHIRURGIA REKONSTRUKCYJNA (RECONSTRUCTIVE SURGICAL PROCEDURES) ogranicza się do zabiegów zewnętrznych (kosmetycznych lub rekonstrukcyjnych). Jest zwykle hasłem IM przydzielanym wraz z nazwą narządu z określnikiem --*chirurgia, jakkolwiek istnieje też wiele deskryptorów odpowiadających poszczególnym typom zabiegów – należy sprawdzić terminy mu podrzędne.

Deskryptor ZABIEGI ORTOPEDYCZNE (ORTHOPEDIC PROCEDURES) stosuje się do opisów leczenia i korygowania wad, chorób i urazów układu szkieletowego i powiązanych z nim struktur. Termin ten lub jego podrzędne powinien być przydzielany wraz z nazwą kości, stawu lub ich chorób z określnikiem --*chirurgia.

Przykład:

- **Intramedullary fixation of tibial fractures.**

**TIBIAL FRACTURES / * surgery
* FRACTURE FIXATION, INTRAMEDULLARY**

**Tł. i oprac. Jolanta Cieśla
Biblioteka Medyczna
Uniwersytetu Jagiellońskiego-Collegium Medicum**